

מאמר על הר סיני

במאמר זה נדון על מקום הר סיני, מידות שלו, מקום מחנה ישראל לרגלי הר סיני על כל פרטיו וקשר בין הר סיני להר ציון. וכן נראה מקום שתי חניות אחרות בהר סיני, בדפקה ובחשמנה ואת הקשר ביניהן.

א. מקום הר סיני

במאמרים על [מסעות בני ישראל](#) ו**[מסעות בני ישראל עם תמונות לוין](#)** זיהינו את הר סיני עם פסגת ג'בל צבע בדרום סיני. שם גם בררנו שבני ישראל באו להר סיני שלש פעמים. בפעם הראשונה ממדבר סין מצפון, בפעם השנייה ממזרח מרפידיים ובפעם השלישית ממערב ממתקה. בפעם הראשונה הר סיני נקרא דפקה והיא חניה 8. בפעם השנייה הוא נקרא בשמו סיני או חורב וזאת חניה 11. בפעם השלישית הוא נקרא חשמנה וזאת חניה 25. לפי סברתנו בפעם הראשונה בני ישראל באו לשם בל"ג בעומר שנה ראשונה היא שנת 2449 בהר"ד וקבלו שם תורת הנסתר. בפעם השנייה (באותה שנה 2449) שמעו בשבת בו' או ז' סיון את עשרת הדברות. בפעם השלישית הם חזרו להר סיני אחרי שישבו 19 שנה בקדש ברנע וישבו בהר סיני כ- 19 שנה. לפי סברתנו הם למדו שם תורה בעל פה הגמרתית.

את פסגת גבל צבע נתן לראות בגוגל ארץ. נתן לזהות אותה לפי שיא גובה 2271. אבל גוגל מראה אזור של כ- 30 מ' מדרום לצפון וכ' 10 מ' ממזרח למערב בתור גובה אחיד 2271. לפי עדותו של משה מעוז אשר עלה לשם כמה פעמים, שיא הגובה נמצא ב**[פסגת הסלע](#)**. מיד דרומה ומערבה ממנו ישנה תהום. אבל צפונה וקצת מזרחה שיא הגובה כמעט נשמר עד כדי מטר או שנים. אני מצרף תמונות מוידאו באדיבותו של משה מעוז: **[מבט דרום מזרחה](#)**, **[מבט דרום מזרחה](#)**, **[מבט צפונה](#)**, **[מבט מערבה](#)**, **[מבט דרום מערבה](#)**. גוגל לא מראה את התהום כי הוא ממצע את הגבהים. נראה שהצלחנו לזהות בגוגל את סלע הענק הכדורי בתמונה ראשונה ושניה ולפיה לשחזר את פסגת הסלע החד. זאת נקודה בקואורדינטות GPS רוחב 28.195171, אורך 34.063662.

ב. גודל הר סיני

כתוב בפרשת יתרו (שמות י"ט י"ב) "והגבלת את העם סביב לאמר השמרו לכם עלות בהר ונגע בקצהו כל הנגע בהר מות יומת". משמע שלהר היו גבולות ברורים. אבל כל המתבונן בגבל צבע וכן בכל הר אחר יודע שאין לו גבולות חד משמעיים. ועוד יש לשאול היכן היה מקום למחנה ישראל אשר כידוע היה 12 על 12 מיל והיכן היה מקום לרגלי ההר לעמוד שם לששים ריבוא בני ישראל, ויחד עם נשים וילדים. והרי שטח ליד גבל צבע הוא הררי ביותר עם הפרשי גובה של מאות מטרים כפי שרואים במפה.

והנה כתוב במדרש (מדבר רבה חקת י"ט) "מהו הר ההר- הר על גבי הר כתפוח קטן על גבי תפוח גדול אף על פי שהענן הולך לפניו משפיל את הגבוה ומגביה את השפל הניח הקדוש ברוך הוא את ההר הזה דוגמא שידעו נסים שעשה הקדוש ברוך הוא להם שלא הניח הר במדבר שלא יהו מתיגעין ועולים ויורדים ועוד אף על פי שהיה הענן עושה כל המדבר מישור היה מניח מקום גבוה למשכן שהוא חונה שם והניח ג' הרים הר סיני לשכינה והר נבו לקבורת משה והר ההר לקבורת אהרן".

ויש לומר שלמרות שענן הניח את הר סיני, הוא יישר את מקום מחנה ישראל. ונוצר היכר בין מישור בו חנו ישראל לבין ההר. ואחרי שבני ישראל נסעו משם, המקום חזר לקדמותו. ואם כך, איך היום נדע את גבולות ההר?

אולי יש לדמות את הר סיני להר המוריה? כתוב במדרש תהלים (מזמור סח אות ט) "וסיני מהיכן בא, אמר ר' יוסי מהר המוריה נתלש, כחלה מעיסה, ממקום שנעקד יצחק אבינו, אמר הקדוש ברוך הוא הואיל ויצחק אביהם נעקד עליו נאה לבניו לקבל עליו את התורה, ומניין שעתידי לחזור למקומו, שנאמר נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים". הר הבית היה בעבר 500 על 500 אמות ועתידי להיות 500 על 500 קנים של 6 אמות (יחזקאל מ"ב ט"ז-כ'), דהיינו 3000 על 3000 אמה. ונוסף לתחום זה יהיה מגרש חמישים אמה (שם, מ"ה ב'). יחד עם מגרש, התחום הקדוש יהיה 3100 על 3100 אמה. אם נמעט ממנו תחום של בית המקדש 100 על 100 אמה, ישאר השטח 9,600,000 אמות רבועות. שטח זה מתחלק בדיוק ל- 600,000 ריבועים של 4 על 4 אמות. ד' על ד' אמות זהו תחום אדם אשר משתחוה בפשוט ידים ורגלים. מאחר ותורה נתנה גם לנשים וילדים, אז בתחום זה יכלו לעמוד פי ארבע יותר אנשים, לכל אחד תחום אמה על ד' אמות.

איך תחום זה מתקשר לחלה מעיסה? חכמים נתנו שיעור חלה 1/48 לנחתום ו- 1/24 לבעל הבית. אבל מן התורה אין שיעור לחלה ולתרומה גדולה. והנה כתוב ביחזקאל (מ"ה י"ג) "זאת התרומה אשר תרימו ששית האיפה מחמר החטים וכו'". חמר הוא 30 סאה ואיפה היא 3 סאין. על כן חמר הוא עשר איפות ותרומה היא 1/6 מאיפה או 1/60 מן הכל. והכתוב הקיש את החלה לתרומה: "ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה כתרומת גרן כן תרימו אתה" (במדבר ט"ו כ'). נדמה את העיסה לתחום ירושלים. כתוב בבבא בתרא (ע"ה ע"ב) שירושלים המקורית היתה ג' על ג' פרסאות או 12 על 12 מיל כאשר כל מיל 2000 אמה. אם נחלק שטח זה ב- 60 נקבל בדיוק 9,600,000 אמות!

על כן נעשה את תחום הר סיני 3000 על 3000 אמה ועליו נוסף מגרש 50 אמה. היכן בתחום זה היתה פסגת ההר? לכאורה יש לדמות אותה לפסגת הר המוריה אשר היתה במרכז קדש הקדשים.

מה הקשר בין מרכז ק"ק למרכז הר הבית העתידי? נראה שמרכז הר הבית העתידי יהיה בפתח שער מזרחי של חצר החיצונה. זה המקום בו התחילה המדידה של השער (יחזקאל מ' ו') וממנו התחילה מדידת תחום 500 קנים (שם, מ"ב ט"ו). נקודה זאת נמצאת 286 אמות מזרחה ממרכז ק"ק. כיצד? 10 אמות חצי אורך קדש הקדשים, 2 אמות טרקסין אשר יהיו בבית שלישי (שם, מ"א ג' וראה רש"י), אורך היכל 40 אמה, 6 אמות עובי כותל היכל, 11 אמות אולם ו- 5 אמות עובי כותל האולם. עד כאן הסכום 74 אמות (אבל בבית שני היתה אמת טרקסין אחת, לכן הסכום היה 73 אמות). אחר כך חצר פנימית 100 אמה, עובי כותל שלה 6 אמות, חצר חיצונה 100 אמה ועובי חומה שלה 6 אמות. ביחד $1500 = 100 + 6 + 100 + 6 + 286$ אמות. לכן גבול מערבי של הר הבית 3000 על 3000 אמה עובר -1500 $286 = 1214$ אמה של 51 ס"מ מערבה ממרכז ק"ק וגבול מערבי של מגרש 50 אמה עובר 1264 אמה מערבה ממרכז ק"ק. גבול מזרחי של הר הבית עובר $1786 = 1500 + 286$ אמות מזרחה ממרכז ק"ק וגבול מזרחי של המגרש -1836 אמות מזרחה ממרכז ק"ק. את מרכז ק"ק חשבנו במאמר המשך על [גבולות הר הבית](#) (פרק 16.1). בפרק 14 של אותו מאמר הראנו איך גבולות אלו משתלבים בטופוגרפיה

ובמציאות של ירושלים. לכן בתור ניחוש ראשון היינו מעמידים גבול מערבי של הר סיני של 3000 אמה 1214 מערבה מפסגת ההר, גבול צפוני 1500 אמה צפונה ממנו ויתר הגבולות בהתאם.

ג. מחנה ישראל ביחס להר סיני

מחנה ישראל היה כידוע 12 על 12 מיל. אבל המחנה לא היה צמוד להר סיני. כתוב "ויוצא משה את העם לקראת הא-להים ויטיצבו בתחתית ההר" (שמות י"ט י"ז). מכאן שבני ישראל יצאו מן המחנה ועמדו על גבול ההר מבחוץ. מה היה גודל המקום בו הם עמדו? כתוב במסכת שבת (פ"ח ע"א) "ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם". מכאן גודל ההר היה כנגד תחום מעמדם של ישראל. ואם ההר היה 3000 על 3000 אמה אז כך גם היה מעמד בני ישראל. ויש להוסיף לו מגרש 50 אמה סביב. מאחר ובני ישראל באו להר סיני ממזרח אז מחנה 12 על 12 מיל היה מזרחה מהר סיני ומעמד ב"י 3000 על 3000 אמה הפריד בין המחנה לבין הר סיני. ועדיין אפשר להסתפק האם מגרש מזרחי של 50 אמה של הר סיני נכנס לתוך תחום 3000 אמה של ישראל ואז מגרש מערבי של 50 אמה של מעמד ישראל נכנס אל תוך 3000 אמה של הר סיני או שמא מגרשים אלו היו חופפים, או שמא הם היו רק נוגעים אחד בשני. וכן ישנו ספק האם מגרש מזרחי של מעמד ישראל נכנס לתוך מחנה של 12 מיל או היה מחוץ לו. ויש כאן $2 \times 3 = 6$ אפשרויות. אנחנו נבחר באפשרות המצומצמת ביותר, ונצדיק אותה בהמשך. דהיינו, כל המגרשים נכנסו אל תוך תחומים עיקריים, ואז מרחק בין מחנה 12 מיל לגבול 3000 אמה של הר סיני שווה בדיוק 3000 אמה. לעומת זאת אילו היינו בוחרים באפשרות מרחיבה ביותר, אז המרחק היה 3150 אמה.

ד. מחיצות של ישראל, כהנים ומשה

כתוב (שמות י"ט כ"ד) "לך רד ועלית אתה ואהרן עמך והכהנים והעם אל יהרסו לעלת אל ה' וכו'". ופרש"י "אמור מעתה אתה מחיצה לעצמך ואהרן מחיצה לעצמו וכהנים מחיצה לעצמם. משה נגש יותר מאהרן ואהרן יותר מן הכהנים והעם כל עיקר אל יהרסו לעלות אל ה'". בציוור של שני תחומים של 3000 אמה של מעמד ישראל ושל הר סיני נוגעים אחד בשני, ישנם שלשה גבולות טבעיים: (א) גבול מזרחי של מגרש 50 אמה של הר סיני אשר נכנס אל תוך מעמד 3000 אמה ישראל (ב) גבול מזרחי של 3000 אמה של הר סיני והוא גבול מערבי של מעמד 3000 של ישראל (ג) גבול מערבי של מגרש 50 אמה של מעמד ישראל אשר נכנס 50 אמה פנימה אל תוך 3000 אמה של הר סיני.

(גבול א) הוא מחיצה של ישראל, (גבול ב) הוא מחיצה של כהנים וגבול ג) הוא מחיצה של אהרן (על מחיצה של משה נדון בהמשך). אם מגרשים של 50 אמה של הר סיני של מעמד ישראל חופפים אז יהיו רק שני גבולות. אומנם, אם מגרשים של 50 אמה לא נכנסים פנימה ולא חופפים אלא נוגעים אחד בשני אז גם כן יש שלשה גבולות. אבל כתוב "ויוצא משה את העם לקראת הא-להים וכו'" וכתב רש"י (על סמך מכילתא) "מגיד שהשכינה יצאה לקראתם כחתן היוצא לקראת כלה". אם תחום הר סיני לא נכנס כלל תחום מעמד ישראל אז אין כאן "שכינה יצאה לקראתם". לכן בהכרח מתקיים הפתרון הראשון. ועדיין אפשרי שמגרש מזרחי של מעמד ישראל לא נכנס אל תוך מחנה ישראל של 12 מיל.

כעת נדון במחיצת משה. כתוב בגמרא (שבת פ"ו ע"א) "אמר רב אדא בר אבהו: משה בהשכמה עלה, ובהשכמה ירד. בהשכמה עלה - דכתיב וישכם משה בבקר ויעל אל הר סיני בהשכמה ירד - דכתיב לך רד ועלית אתה ואהרן עמך. מקיש ירידה לעלייה, מה עלייה - בהשכמה, אף ירידה - בהשכמה". ועל גמרא זאת פרש תוספות רי"ד "ומאי דאמרן בהשכמה עלה ובהשכמה ירד צריך לפרש בו ביום שהיה עולה בהשכמה ושומע ציווי של שם וירד מיד בהשכמה ואומר לישראל". לפני יהושע כתב "שפיר מצינן למימר דאפילו בעליה וירידה דחד יומא תרווייהו בהשכמה הוו כגון עליה בעלות השחר וירידה בהנץ החמה ואידי ואידי בהשכמה מיקרי". אכן ממניין ימים עד מתן תורה לא יתכן שמשה עלה ביום אחד וירד למחרת. מכאן נלמד איזה מרחק הלך משה. מהלך אדם מעלות השחר עד הנץ החמה ארבעת מילין (פסחים צ"ד ע"א). ואם חשבון הוא מצומצם אז משה עלה שני מיל וירד שני מיל.

וקשה, איך ביום מתן תורה בשבת, משה הלך מחוץ למחנה 4000 אמה לדעת רבי עקיבא שסובר שתחום אלפים אמה דאורייתא? וי"ל שהוא שם עירוב שבת בין השמשות אלפים אמה מחוץ למחנה מערבה לכיוון הר סיני. ועל סמך עירוב זה יכול היה ללכת עוד אלפים אמה מערבה. והיכן זה כתוב? בסוף פרשת משפטים (שמות כ"ד ט'-י"א) "ויעל משה ואהרן ונדב ואביהוא וכו' ויחזו את הא-להים ויאכלו וישתו". הדבר היה בחמשה בסיון (רש"י שם כ"ד ד') ערב מתן תורה. ואכילה הייתה מן הסתם בערב. וכתוב עליה "והשתחיתם מרחק" (שם כ"ד א') ובפסיקתא זוטרתא פסוק זה נדרש שהוא מרחק אלפים אמה. ומרחק זה מן הסתם נמדד עד מקום אליו היה מגיע משה. ואם משה היה הולך שני מיל מן המחנה אז אכילה הייתה במרחק מיל - אלפים אמה מן המחנה. ואם אכילה זאת הייתה בין השמשות ערב שבת אז הם קנו שם עירוב. ויתכן שהשאירו שם מזון שתי סעודות לכלל ישראל כדי שגם ישראל יכלו לצאת מן המחנה יותר מאלפים אמה. על כן, שני חשבונות נותנות אותו דבר: שמשה הלך להר סיני שני מיל מחוץ למחנה.

אם מעמד ישראל 3000 אמה היה צמוד למחנה של 12 מיל אז משה הלך 3000 אמות אלו ונכנס 1000 אמה אל תוך הר סיני. בני ישראל כאמור עמדו 50 אמות מזרחה מגבול מערבי של 3000 אמה של המעמד. מאחר והם היו זקוקים לתחום של 3000 אמה אז חלק אחורי שלהם נכנס 50 אמה אל תוך מחנה של 12 מיל.

בזמן מתן תורה בני ישראל נעו אחורה כפי שכתוב "וכל העם ראים את הקולת וכו' וירא העם וינעו ויעמדו מרחק" (שם, כ', ט"ו). במכילתא דרבי ישמעאל (יתרו - מסכתא דבחדש פרשה ט) כתוב "ויעמדו מרחוק, חוץ משנים עשר מיל; מגיד שהיו ישראל נרתעים לאחוריהם שנים עשר מיל וחוזרין לפנייהם שנים עשר מיל, הרי עשרים וארבעה מיל על כל דיבור ודיבור, נמצאו מהלכים באותו היום מאתים וארבעים מיל. באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא למלאכי השרת דדו וסייעו את אחיכם, שנ' (תהלים סח יג) מלכי צבאות ידודון ידודון, ידודון בהליכה וידודון בחזרה". מאחר ובני ישראל נכנסו 50 אמה אל תוך המחנה 12 מיל אז קל היה להם להמשך אל תוך המחנה עד קצה מזרחי שלו 12 מיל.

לעומת זאת במכילתא דרבי שמעון בר יוחאי (פרק כד) כתוב "והשתחיתם מרחוק ולהלן ויעמד העם מרחוק (שם' כ יח). ונגש משה לבדו ולהלן ומשה נגש אל הערפל (שם) הוי אומר שניהם ענין אחד למה נשנה להשלים ענינו". לפי מכילתא זאת בני ישראל בסוף עמדו עד מקום בו אכלו אצילי בני ישראל בערב שבת, 2000 אמה מערבה ממחנה ישראל. אם המעמד בני ישראל בסוף תפס 3000 אמה, אז הוא נכנס 1000 אמה אל תוך המחנה של 12 מיל.

לגבי אדם אשר שם ערובו מחוץ לעיר ישנה מחלוקת פוסקים האם הוא הפסיד בכך את העיר. לפי רמ"א הוא לא הפסיד את העיר אלא כל העיר לו כד' אמות. לכן דברי מכילתא דרבי ישמעאל מתאימים לדעת רמ"א. ולמ"ד שהוא הפסיד את העיר מעבר לאלפים אמה ממקום עירובו, אז אפשר לומר שהם שמו עירוב אלף אמה מערבה ממחנה ישראל ובזכות עירוב זה הלכו אלפים אמה מערבה ממנו וגם אלפים אמה מזרחה ממנו. לכן כל מעמד בני ישראל היה מכוסה ע"י תחום העירוב.

ה. מחיצת משה כנגד כותל מערבי של הר הבית

מהו פשר של אלף אמות שמשה נכנס אל תוך תחום 3000 אמה של הר סיני? מתברר שזהו בדיוק (עד כדי 2 ס"מ) מרחק בין גבול מערבי של ירושלים של 3000 אמה על 3000 אמה לבין כותל מערבי של הר הבית בקו רוחב של מרכז קדש הקדשים! מרחק זה לפי דעתנו קשור לפסוק בשיר השירים ד' ד' "כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים". כתוב בגמרא (ברכות ל' ע"א) "אמר רבי אבין ואיתימא רבי אבינא: מאי קראה - כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות, תל שכל פיות פונים בו". הכוונה לתפילה אשר מכוונת אל קדש הקדשים. אלף המגן הם אלף צדיקים אשר תפילתם מגנת על ישראל. אם אלף אנשים אלו יעמדו בתור אחד כנגד מרכז ק"ק, אז הם יתפסו אלף אמות מגבול מערבי של ירושלים עד כותל מערבי.

איך הדבר קשור למגדל דוד? במאמר על [מגדל דוד](#) הראנו (מופת 2) שמרכז כותל מזרחי של רובד תחתון של המגדל נמצא בגבול מערבי של מגרש 50 אמה הנוסף על ירושלים של 3000 על 3000 אמה. גובה מגדל מקורי אשר השתמר הוא כ- 40 אמה. מידות שלו דומות לאלו של מגדל פצאל אותו מתאר פלביוס במלחמות ה' ד' ג'. לפיו "גובה קומת יסודו המצוק היתה ארבעים אמה וממעל ליסוד הזה נמצא אולם על פני כל המגדל גבוה עשר אמות וכו' ובתוך נבנה ממעל לאולם מגדל שני וכו' וגבה כלו היה כתשעים אמה". אולי יסוד ואולם ביחד 50 אמה הם מעשה דוד, והורדוס הוסיף עליו 40 אמה. מעניין שתחתית המגדל נמצאת במפלס כ- 765.3 מ'. זהו גובה ההיכל במקדש שני (הערה: ראה [מאמר](#) פרק 2. שם חשבנו את גובה ריצפת ההיכל בתור 744.90 מ' מעל פני הים, ואז תקרת ההיכל 40 אמה של 51 ס"מ נמצאת במפלס 765.30). אם נוסיף לו 50 אמה, נגיע לגובה הגג של בית מקדש השני- 5 אמות עובי תקרת ההיכל, 40 אמה העליה ו- 5 אמות תקרת העליה. נמצא שגובה מגדל דוד מכוון כנגד עלית בית המקדש. ועליה זאת שהיא כנגד מקדש מלמעלה נקראת "תלפיות" – "תל שכל הפיות פונים בו". מאידך אלף המגן- תור של אלף צדיקים אשר מתפללים אל מרכז קדש הקדשים, תלוי במגדל דוד. כיצד? אם מרחקים ממגדל דוד 50 אמה כגובה שלו עד גבול מערבי של ירושלים 3000 אמה, מגיעים לתחילת תור של אלף המגן. והפסוק מדמה גובה המגדל לצואר כי נתן לכופף אותו להיות אופקי.

מאחר וישנה התאמה בין ירושלים להר סיני, אז לפי התאמה זאת משה עלה אל העתק של כותל מערבי של הר הבית. אבל יש כאן קושייה: כותל מערבי נמצא אלף אמות מזרחה מגבול מערבי של ירושלים (בקו רוחב של מרכז ק"ק) ואילו משה עלה להר סיני ממזרח. ויש לומר שהתאמה בין ירושלים להר סיני היא לא ע"י העתקה מקבילה אלא ע"י שיקוף כאשר גבול מערבי של ירושלים מתאים לגבול מזרחי של הר סיני וגבול מזרחי של ירושלים מתאים לגבול מערבי של הר סיני. ומשה עלה להר סיני לנקודה שהיא מסוגלת ביותר לתפילה (לפחות כיום), בכותל מערבי מול קדש הקדשים. אכן נשים צדקניות מתפללות שם. (הערה: אולם מקום "מול ק"ק" בכותל מערבי לא נמצא בקו רוחב מרכז ק"ק

אלא על קו הניצב לכותל מערבי. מאחר וכותל מערבי נוטה כ- 10.5 מעלות מערבה מן הצפון, אז מקום ההוא נמצא כ- 20 מ' דרומה מקו רוחב של מרכז ק"ק).

אם נדמה את פסגת הר סיני לפסגת הר המוריה שהיא מקום אבן השתיה, אז משה לא עלה לפסגת הר סיני אלא היה רחוק ממנה כמרחק בין כותל מערבי למרכז ק"ק בקו רוחב של מרכז ק"ק. מאחר ולפי חשבוננו מרכז ק"ק נמצא 286 אמות מערבה ממרכז ירושלים של 3000 אמה וכותל מערבי נמצא 1000 אמה מזרחה מגבול מערבי של ירושלים, אז משה עמד $286=500-214$ אמות של 51 ס"מ מזרחה מפסגת הר סיני.

לפי התאמה זאת נוכל לחשב מקום מעמד בני ישראל ומקום המחנה של 12 מיל. מפסגת הר סיני יש למדוד **1214** אמות מזרחה. שם היה גבול מערבי של המעמד של 3000 אמה. משם עוד 3000 אמה מזרחה. שם היה גבול מזרחי של המעמד וגבול מערבי של מחנה של 12 מיל. משם עוד 6 מיל מזרחה-ונגיע למרכז המחנה. לפיכך צריך לתקן את הניחוש אשר כתבנו בסוף פרק ב' ולהחליף שם מזרחה עם מערב.

אבל מתעוררת כאן קושייה. כתוב בפרשת יתרו (שמות י"ט כ') "וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר ויקרא ה' למשה אל ראש ההר ויעל משה". אם ה' ירד אל פסגת הר סיני אז משה לא עלה לאותה נקודה בראש ההר! אכן כתוב (שמות כ"ד י"ז-י"ח) "ומראה כבוד ה' כאש אכלה בראש ההר לעיני בני ישראל. ויבא משה בתוך הענן אל ההר ויהי בהר ארבעים יום וארבעים לילה". מכאן מוכח שמשה לא עמד במקום האש אלא בתוך הענן. ויתכן שבהמשך משה התקרב אל הפסגה.

בשרטוט [מעמד ישראל](#) והר סיני רכזנו את הנתונים שהזכרנו לעיל. את המזבח אשר בנה משה תחת ההר (שמות כ"ד ד') העמדנו בגבול משותף של הר סיני ומעמד ישראל 3000 אמה. ונערי ישראל הם הבכורות העלו שם עלות וזבחים בגבול אשר הותר לכהנים. באותו נקודה גם העמדנו את אוהל יהושע אשר היה שם כאשר משה עלה להר לקבל לוחות.

אוהל משה אשר "נטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד" (שמות ל"ג ז') היה הרחק דהיינו אלפים אמה (ראה רש"י על הפסוק) מגבול מערבי של המחנה 12 מיל. לכן הוא היה במקום בו משה שם עירוב בערב לפני מתן תורה. באותו אוהל נתגלו למשה אבני ספיר שמהם הוא פסל את הלוחות השניים. מן הסתם באותו מקום גם היו מונחים שברי לוחות הראשונים. לכן בנקודה זאת משה גם שבר את הלוחות. וכבר הוכחנו בסוף פרק ד' ששם אכלו אצילי בני ישראל ערב מתן תורה. וראו שם את לבנת הספיר (שמות כ"ד י') תחת רגלי א-להי ישראל שהיא מסמלת את לוחות הברית. ורש"י שם כתב "ויראו את אלהי ישראל - נסתכלו והציצו ונתחייבו מיתה, אלא שלא רצה הקדוש ברוך הוא לערבב שמחת התורה, והמתין לנדב ואביהוא עד יום חנוכת המשכן, ולזקנים עד, (במדבר יא א) ויהי העם כמתאוננים וגו' ותבער במ אש ה' ותאכל בקצה המחנה, בקצינים שבמחנה". אולי היה בהם פגם באי הבנת עומקה של תורה אשר גרם לחטא העגל ולשבירת הלוחות בנקודה זאת?

באותה נקודה משה "וירא את העגל וכו'" (שמות ל"ב י"ט) והוא מן הסתם אותו מרחק ראייה אלפיים אמה כמו ביהושע ג' ד'. לכן העמדנו את מקום העגל והמזבח אשר עשה אהרן אלפים אמה משם מזרחה, בגבול מערבי של מחנה ישראל 12 מיל.

ו. קשר בין חצר עינן א', הר ציון והר סיני

בפרק זה נביא קשר מפליא בין מקומות אלו. הקשר לפי דעתי רמוז בשם חצר עינן- עין אל נ'. כאילו פינה צפון-מזרחית של הארץ מביטה בו זמנית אל תכלית נ' - מתן תורה ביום חמישים לספירת העומר ולחניה סופית היא חניה חמישים בירושלים (ראה [מאמר מסעות חניה 50](#)). כתבנו על כך במאמר הנ"ל בחניה 11. אבל כעת נדייק יותר. נזכיר שלפי הבנתנו יש שני חצר עינן. הם הוגדרו במדויק במאמר על [גבולות הארץ לפי יחזקאל עמ' 2](#). חצר עינן א': קואורדינטות GRS80 שלה קו רוחב 36.743074, אורך 37.001517. (בקואורדינטות GPS זהו 36.743402 37.002256). חצר עינן ב' אותו קו רוחב, אבל קו אורך 38.047105. (קואורדינטות GPS 36.743395 38.047843).

הר ציון מזהה כאן עם נקודה על המשך ציר בית המקדש אשר מכוון בזווית 6.1975 מעלות צפונה מן המזרח ו- 50 אמה מזרחה מגבול מערבי של ירושלים של 3000 על 3000 אמות. נזכיר שקו 6.1975 הוא כיוון זריחת השמש בפסח ממוצע בירושלים 13.5 יום אחרי תקופת ניסן (כך היה בשנת יציאת מצרים). קו זה יוצא ממרכז ק"ק ועובר דרך מרכז המחנה בערבות מואב היא סוכות של יעקב. קו אורך 50 אמה מזרחה מגבול מערבי של ירושלים או 1450 אמות מערבה ממרכז ירושלים זהו קו אורך של מרכז גן עדן. אילו בית מקדש מאה על אמה היה נבנה בעין עיטם בגבול מערבי של ירושלים אז כאן היה מרכז שלו או פתח מזרחי שלו. נקרא לנקודה זאת ציון 1450.

נקודה שלישית נמצאת בגבול מערבי של מעמד בני ישראל בקו רוחב פסגת הר סיני, 1450 אמה מערבה ממרכז המעמד. אם מדמים את מעמד ישראל לירושלים 3000 אמה, אז נקודה השלישית מתאימה לנקודה השנייה. נעביר קו גאודזי דרך נקודה ראשונה ושנייה עד קו רוחב של פסגת הר סיני. קבלנו נקודה שלישית עם קואורדינטות GRS80 28.194777 34.069559 (GPS 28.195171 34.070224). היא נמצאת 1263.32 אמות (של 51 ס"מ) מזרחה מפסגת הר סיני. נזכיר שלפי תכנית בפרק ה' מרחק מפסגת הר סיני עד גבול מזרחי של ההר 1214 ומשם עד נקודה שלישית עוד 50 מאה, 1264 אמות. זהו דיוק מדהים, במיוחד בהתחשב באי ודאות שלנו לגבי קואורדינטות של הפסגה.

אילו היינו בוחרים בירושלים נקודה ציון 1500 בגבול מערבי של ירושלים על אותו ציר 6.1975 מעלות ובהר סיני נקודה שלישית בגבול מערבי של המעמד 3000, אז היינו מקבלים אי התאמה של כ- 16 מ' במקום פסגת הר סיני. כלומר היינו צריכים להזיז פסגת הר סיני 16 מ' מערבה אל מקום תהום, וזה בלתי אפשרי.

על הפסוק "וַיֹּצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לַקְּרַאת הָאֱלֹהִים מִן־הַמִּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַתִּית הַקָּהָר" (שמות י"ט י"ז) פרש"י: "לקראת האלהים - מגיד שהשכינה יצאה לקראתם כחתן היוצא לקראת כלה, וזהו שנאמר (דברים לג ב) ה' מסיני בא, ולא נאמר לסיני בא". אולי לפני מתן תורה הר סיני זו 50 אמה מזרחה. ועל זה נאמר "לקראת הא-להים". לכן קב"ה הזהיר את משה בבוקר מתן תורה. ואז תהום המותר לישראל הצטמצם ב- 50 אמה. וכהנים עם זקנים נדחפו מזרחה 50 אמה. וישראל חזרו לאחריהם 50 אמה עד גבול מזרחי של המעמד 3100 אמה ונכנסו 50 אמה בתוך מחנה של 12 מיל. אבל לפני כן היה רווח 50 אמה בין הר סיני 3000 אמה ומעמד ישראל 3000 אמה אשר שימש בו זמנית בתור מגרש להר סיני

ומגרש למעמד ישראל. ואולי באותו זמן קו ישר חיבר את חצר עינן א', את ציון 1500 ואת אמצע גבול המשותף של מעמד ישראל והר סיני של 3000 אמה.

ז. קשר בין חצר עינן ב', סוכות והר סיני בחשמנה

כתבנו בפרק א' שבני ישראל באו להר סיני שלש פעמים. פעם השלישית היתה בחניה חשמנה. זאת חניה 25 ולפי דעת הגר"א היא מרמזת על חנו-כה. לפי חשבון חניות וזמנים בני ישראל חזרו לכאן אחרי שישבו 19 שנה בקדש ברנע וישבו בהר סיני כ- 19 שנה. לפי סברתנו הם למדו שם תורה בעל פה הגמרתית. לפי שיחזור חניות שלנו הם עלו לחשמנה ממערב. לכן מחנה ישראל בחניה זאת היה מערבה מהר סיני. הפעם תורה לא נתנה בקולות וברקים ולא היה מעמד בני ישראל של 3000 אמה סמוך להר סיני. אבל היה מרחק כלשהו בין מחנה ישראל להר סיני. ישנו מרחק "סטנדרטי" 2000 אמה כמו תחום שבת. למשל, בזמן שמשה נטה אהלו מחוץ למחנה, כל מבקשי ה' יצאו אליו ללמוד תורה מרחק אלפים אמה (ראה רש"י שמות ל"ג ז'). לכן נניח שמרחק בין גבול מזרחי של מחנה ישראל 12 מיל לגבול מערבי של הר סיני היה 2000 אמה.

אם נדמה גבול מערבי של הר סיני לגבול מזרחי של ירושלים ונמדוד ממנו 2000 אמה מערבה בקו רוחב מרכז ק"ק, אז נגיע לנקודה בכותל מערבי של הר הבית עליה דברנו בתחילת פרק ה'. על כן מרכז בגבול מזרחי של מחנה ישראל בחשמנה הוא כנגד נקודה בכותל מערבי של הר הבית שאליה עלה משה.

נציין שמרחק בין גבול מזרחי של מחנה ישראל בחשמנה וגבול מערבי של מחנה ישראל בהר סיני הוא סכום של 2000 אמה הנ"ל, 3000 אמה של הר סיני ו- 3000 אמה של עמד בני ישראל. ביחד 8000 אמה או 4 מיל. לפי ברייתא דמלאכת המשכן (פרק י"ג) זהו גודל של מחנה לוי.

כנגד שלש נקודות על קו ישר בפרק הקודם, אנו נבחר את חצר עינן ב', את מרכז מחנה ישראל בערבות מואב היא סוכות של יעקב ואת הנקודה שבאמצע גבול מזרחי של המחנה בחשמנה. נזכיר שמרכז המחנה בערבות מואב נמצא על ציר 6.1975 מעלות צפונה מן המזרח אשר יוצא ממרכז קדש הקדשים. מצד שני הוא נמצא בגבול מזרחי של תרומה, 37.5 מיל מזרחה ממרכז ירושלים או 37.5 מיל ו- 286 אמות מזרחה ממרכז ק"ק. יש שתי אפשרויות כיצד לחשב קו אורך של סוכות. אחת היא למדוד מרחק הנ"ל בקו רוחב מרכז ק"ק ושניה למדוד אותו בקו רוחב של סוכות, כ- 4 מיל צפונה יותר. אנו נעדיף אפשרות ראשונה. קבלנו סוכות קואורדינטות GRS80 31.815267 35.639965 (GPS) 31.815630 35.640658). לפי אפשרות שניה היינו מקבלים נקודה 15.5 מ' יותר מזרחה.

נעביר קו גאודזי מחצר עינן ב' דרך סוכות הנ"ל עד קו רוחב של פסגת הר סיני. קבלנו נקודה בקואורדינטות GRS80 28.194777 34.043343 (GPS) 28.195171 34.044008). היא נמצאת **3783.73** אמות מערבה מפסגת הר סיני. נזכיר שלפי תכונת שלנו פסגת הר סיני בפרק ה', פסגת הר סיני נמצאת $1500+286=1786$ אמות מגבול מערבי של ההר ולכן במרחק **3786** אמות ממגבול מזרחי של מחנה ישראל בחשמנה. חסר לנו 2.27 אמות בלבד.

אבל באמת יש כאן קצת בעיה. בפרק קודם קבלנו **1263.32** במקום **1264**. אנחנו לא יכולים להגדיל שני המרחקים ע"י הזזה של פסגת הר סיני מזרחה-מערבה אלא רק ע"י הזזה דרומה. בשני

מרחקים חסר לנו סה"כ 2.95 אמות. מאחר וזוית בין קוים גאודזיים שהעברנו היא קטנה (5.16 מעלות), יהיה צורך להזיז את פסגת הר סיני כ- 17 מ' דרומה וזה בלתי אפשרי לפי המציאות הנראית. השערה שלנו שמרחק בין שני המחנות בהר סיני יש למדוד בגובה הר סיני ולא בגובה פני הים. אולי משום שקב"ה הניח את הר סיני ולא עשה אותו מישור כפי שכתבנו בפרק ב'. מאחר וגובה הר סיני 2.27 ק"מ אז מרחק בין שתי נקודות בגובה זה יש להכפיל ב- 1.00036. ואז מרחק 3783.73 יהפוך ח- 3785 ו- 1263.32 יהפוך ל- 1263.77. עדיין חסר 1.23 אמות. כדי לבטל אותם, צריך להניח שפסגת הר סיני נמצאת כ- 7 מ' דרומה מהערכה שלנו. וזה אפשרי. ועוד יש לציין שאם מרחק של 4 מיל בין שני מחנות – זה שבסיני וזה שבחשמונה מודדים בגובה 2.27 ק"מ אז מקבלים תוספת 2.85 אמות אשר כמעט מבטלת את החוסר של 2.95 אמות.

בכל מקרה יש כאן שני מופתים בלתי תלויים אשר מקשרים חצר עינן א' וב' עם הר סיני במרחקים של כאלף ק"מ ברמת דיוק אל אנושית.

ח. חנייה בדפקה

במאמר על [מסעות בני ישראל](#) חניה 8, וכן [בקובץ מסעות](#) סעיף ח' הבאינו ראיות שחניה דפקה היתה בהר סיני והם באו לשם מצפון, מחניה מדבר סין. לפי לוח הזמנים הדבר היה בליל רביעי ל"ג בעומר (אם מחשיבים יום מתן תורה בשבת כיום 50). לפי סברתנו בני ישראל קבלו שם את תורת הנסתר בחניה הנסתרת. ויתכן ששם נתגלה להם ספר בראשית ותחילת ספר שמות. וזה ספר הברית אשר כתב משה לפני מתן תורה (שמות כ"ד ז' ורש"י שם). ואם בני ישראל לא הכירו אותם, מדוע האמינו למשה? אולי משום כך ערב מתן תורה בסיני בני ישראל הלכו לשון, כי חשבו שגם הפעם תורה תינתן להם בלילה ושם שמעו את השם המפורש. ואז מובן כיצד יתכן שהמגדף אשר היה יחד עם המקושש בחניה הבאה באלוש, נקב את השם המפורש אשר שמע מסיני (ויקרא כ"ד י"א ורש"י שם).

היכן חנו בני ישראל בדפקה? מאחר והר סיני עד אז לא התקדש, אולי הם חנו על ההר עצמו? הראנו בפרק ז' שמרחק בין שני מחנות ישראל בסיני ובחשמונה היה 4 מיל כגודל מחנה לוויה. לכן נמקם את ריבוע 12 על 12 מיל של מחנה ישראל כך שמחנה לוויה יתפוס את רוחב 4 מיל אלו ומרכזו יהיה בקו רוחב של פסגת הר סיני. אז מרכז המחנה ימצא בדיוק במקום אליו עלה משה ביומן מתן תורה. נתן לראות את כל המחנות [בשרטוט המחנות](#). את פרטי מעמד בני ישראל במתן תורה נתן לראות [בשרטוט מעמד](#)

ט. נקרת הצור

היכן נמצאת נקרת צור אשר בה קב"ה הסתיר את משה כאשר ה' עבר על פניו? אולי יש לדמות אותה למערה אשר נמצאת מתחת לסלע השתיה בהר הבית. אבל לדברי משה מעוז אין שם בפסגת ההר מערה כזאת. מאידך, רואים בתמונת [פסגת הסלע](#) חלל אשר סימנו בחץ. זהו חלל קטן, לא מערה. אולי קב"ה הסתיר את משה שם? ואין אצלו מגבלות מקום, שהרי בני ישראל היו נכנסים ששים ריבוא לתוך שטח עזרת ישראל.

י. סיכום

העלנו על Google Earth ב**קובץ סיני** את כל המסעות במדבר, את המחנות בסיני ויתר נקודות וקוים המוזכרים במאמר. נתן לאמת בו את כל הקואורדינטות במערכת GPS. העלנו כל מחנה לגובה אחד אשר שווה לנקודה גבוהה ביותר באותו תחום. לפיכך הר סיני נראה כבמה של 3000 על 3000 אמה בגובה אחד 2371 מ' וגבול שלו היה ניכר. אומנם אין לנו הבנה איך קב"ה עושה את הארץ שטוחה, ע"י שינוי תוואי השטח או ע"י שינוי שדה כובד כך שפני שטח הופכים למשטח של פוטנציאל שדה כובד אחד.